

27. august 2012

Lærdommen fra Kings Bay

22. juli hadde lite til felles med gruveulykken, men når den siste nå trekkes frem kan det være tid for å friske opp de politiske lærdommene.

I mylderet av kommentarer til GjØrv-kommisjonens rapport har Kings Bay-saken dukket opp. Jeg har tidligere omtalt saken i en bredere fremstilling av utviklingen av vårt politiske system (Tjodareik 2007¹):

Slutten på Arbeiderpartiets maktmonopol i 1963 belyste de politiske parters ulike syn på prinsippene for statsstyret. Arbeiderpartiet så regjeringens fall som et resultat av en tarvelig politisk utnyttelse av gruveulykken i Kings Bay året før, hvor 21 mennesker omkom, og som et illojalt svik fra de to representantene fra Sosialistisk Folkeparti (SF) som også stemte mot regjeringen i Stortinget. "Regjeringen ble felt på en gruveulykke" var parolen, og den lever ennå. For de borgerlige og SF lå problemet på det konstitusjonelle plan. I en granskning etter ulykken hadde det kommet frem at Industridepartementet under behandlingen av utbygging av gruven få år tidligere hadde innhentet en sikkerhetsvurdering fra den britiske gruveinspektøren Hoyle. Hans rapport var negativ til utbyggingen, med henvisning til de forhold som etter all sannsynlighet ledet til ulykken. Denne vurderingen var ikke fremsendt som del av saken da Stortinget godkjente og bevilget penger til utbyggingen. Det oppfattet opposisjonen i Stortinget - og også SF - som et grovt brudd på regjeringens opplysningsplikt. Regjeringen ble felt, og grunnlaget ble lagt for borgerlig valgseier i 1965. De ulike politiske oppfatningene om Kings Bay-saken ble imidlertid aldri forsont ...

Med femti års tidsavstand kan det synes klart for en slags politisk/psykologisk gjentakelse. Selv om de faktiske forhold i katastrofene som sagt har lite til felles, preges begge sakene av at påfølgende granskning avdekket uholdbar politisk styring. Sett i historisk perspektiv ble ansvaret for dette effektivt avledet ved enkel retorikk i Kings Bay-saken. Det gjenstår å se hvordan den langsiktige bedømmelsen av den nåværende regjeringens håndtering av samfunnsikkerhet vil utvikle seg.

5

¹ <http://www.tjodareik.no/tema/tema%202007/Motstandsfolket%20Del%201.htm>